



1. Josef Hoffmann, 1903



JOSEF HOFFMANN (1870-1956)

Buenos Aires ülőgarnitúra, 3 darab | Buenos Aires Seating of 3 pieces

TERVEZŐ | DESIGNER: JOSEF HOFFMANN
GYÁRTÓ | MANUFACTURER: JACOB & JOSEF KOHN
MODELLSZÁM | MODEL NUMBER: NO. 675
(2 DB KAROSSZÉK, 1DB DÍVÁNY | 2 ARMCHAIRS, 1 SOFA)
GYÁRTÁSI ÉV | YEAR OF MANUFACTURE: 1908-1917

Bőr, lakkozott hajlított bükkfa, vörösréz díszszegecsek | Leather, lacquered bent beech wood, copper rivets

Karosszék | Armchair: magasság | height: 74 cm, szélesség | width: 76 cm, mélység | depth: 72 cm, ülés magasság | seat height: 46 cm
Dívány | Sofa: magasság | height: 74 cm, szélesség | width: 120 cm, mélység | depth: 72 cm, ülés magasság | seat height: 46 cm

Jelzés | Signed: A bútor alján Jacob & Josef Kohn 1884-1918 között használt sztenderd védjegye, mellette az „ovális csap” (Zapfen, tenon) szabadalmi matricája | Standard trademark of Jacob & Josef Kohn used between 1884-1918 on the bottom of the furniture, alongside with the patent label

Eredeti vázát megtartva újrakárpitozták, teljesen felújították | Retaining its original vase, it was re-upholstered and completely renovated

Kezdő ár | Starting price: 7 000 000 Ft / 19 444 EUR

Becsérték: 14 000 000 – 20 000 000 Ft

Estimate: 38 889 – 55 556 EUR



A garnitúra tervezője Josef Hoffmann (1870-1956), a bécsi szecesszió és a Bécsi Műhely (Wiener Werkstätte) kulcsfigurája. Hoffmann elsősorban a bécsi szecesszió kiemelkedő építészeként ismerjük, hiszen az ő tervei szerint épült meg a brüsszeli Stoclet-palota is, amelynek ikonikus frízeit Gustav Klimt álmolta meg. Azonban Hoffmann nemcsak az épület, hanem a benne lévő összes bútor és használati tárgy tervezője is. Kétségtelenül ő a bécsi szecesszió legsokoldalúbb alakja.

A most aukcióra kerülő Hoffmann-garnitúra gyártója a Jacob & Josef Kohn cég, amely az 1910-es Buenos Aires-i centenáriumi világtalálón (Exposición Internacional del Centenario) mutatta be ezt az 1906-ban tervezett ülőgarnitúrát: ez volt a cég 675. számú modellje. A garnitúrát 1910 és 1917 közöttre datálhatjuk. Megtalálható rajta a cég leggyakrabban használt (1884 óta használatos), ma már ritkaságnak számító védjegye, melyen a jelmondatuk is olvasható: *semper sursum* (mindig [törj] magasra).

A mellette lévő jelzés a találmányuk, az „ovális csap” (Zapfen, tenon) szabadalmi matricája. A J. & J. Kohn bútorai már a századelőn nagyon népszerűek voltak többek között Angliában, Franciaországban és Olaszországban is. A budapesti Zeneakadémia bútorait is ez a cég gyártotta. A J. & J. Kohn 1917-ben egyesült a Mundus céggel, majd a Mundus-Kohn beleolvadva a rivális Thonet cégbe, megalakult a világ legnagyobb bútorgyártó vállalkozása a Thonet-Mundus (1923). Ezzel a „J. & J. Kohn” mint önálló márkanév



2. Szobabelső Josef Hoffmann és Jacob & Josef Kohn által kivitelezett bútorokkal



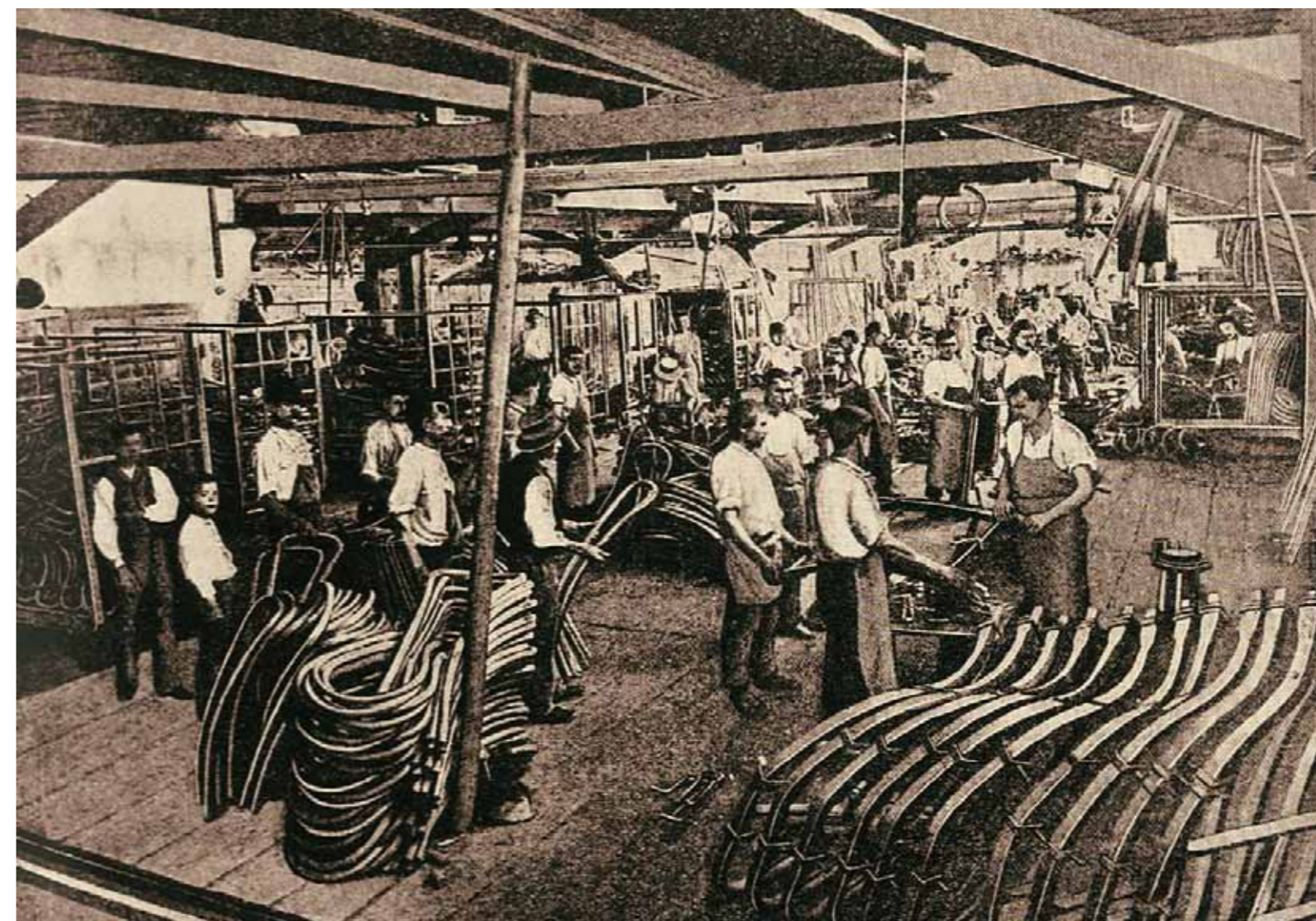
3. Jacob & Josef Kohn 675-ös számú bútorának modellje

megszűnt, azonban (tévesen) néha egyszerűen „Thonet-bútor” néven utalnak a bécsi szecesszió ezekre az első klasszikus bútoraira. A J. & J. Kohn bútorok ma már főként múzeumokban láthatók: elsősorban a Bécsi Iparművészeti Múzeumban, a barcelonai Disseny Hubban és a New York-i Museum of Modern Artban.¹ Michael Thonet volt az első, aki már 1840 körül készített hajlítottra bútorokat, majd ezt a technológiát J. & J. Kohn nemcsak átvette, hanem tökéletesítette is az 1870-es évek végén. E két rivális cég kivitelezte a szecesszió csaknem valamennyi bútortervét. A kecsesen ívelt, tipikus

„Thonet-stílustól” eltérően a Buenos Aires garnitúra igen masszív. A tervező az esztétikai hatás mellett a kényelmesség szempontját is figyelembe vette. A Buenos Aires garnitúra ilyen értelemben is viszonylag ritka és különleges darab. A Wiener Werkstätte későbbi művészei már 1899-ben kapcsolatba kerültek a J. & J. Kohn céggel. Gustav Siegelt, Hoffmann tanítványát a Bécsi Iparművészeti Iskolában (Wiener Kunstgewerbeschule), ekkortól alkalmazta bútortervezőként a cég, és rábízta az 1900-as párizsi világkiállításon bemutatandó hajlítottra bútorok tervezését. Az 1901-1902-es bécsi téli



kiállításon bemutatott J. & J. Kohn bútorokat már Hoffmann maga tervezte. Innentől kezdve a tervező művész és a kivitelező cég együttműködése rendszeressé vált, amint ezt az évenkénti kiállítások katalógusai is mutatják.²



4. Archív felvétel a Jacob & Josef Kohn gyárról

A J. & J. Kohn a századvégen Hoffmann mellett elsők között dolgozott együtt a bécsi szecesszió két másik mesterével, Otto Wagnerrel és Koloman Moserrel. Ez a cég kivitelezte a Bécsi Műhely reprezentatív összművészeti alkotásának, a Fledermaus kabarének Hoffmann által tervezett székeit, majd pedig az 1908-as bécsi művészeti kiállításon (Kunstschau) egy teljesen berendezett házat mutatott be Hoffmann által tervezett bútorokkal és tárgyakkal.³ Ludwig Hevesi (Hevesi Lajos) műkritikus és publicista írta 1901-ben: „Hoffmann (vagy a művész-építészek együtt) új értelmet adtak a hajlítottra fának...”

A J. & J. Kohn a századfordulón egyenrangú volt a Thonet céggel. A Thonet előtt kezdte el gyár-

tani a Wiener Werkstätte bútorait, majd a művészi innováció iránti érzékenysége révén sokáig a bécsi szecesszió legfontosabb központi kivitelezője volt.⁴ A Gesamtkunstwerk, a Bécsi Műhely alapelve szerint minden minket körülvevő használati tárgynak műalkotássá kell válnia, ami azt jelentette, hogy az ipar- és a képzőművészet közötti határvonal elmosódott. A Thonet bútorok szakértője, Alexander von Vegesack szerint Kohn sikerének pontosan ez volt a titka: „A hajlítottra bútorok stílusát meghatározta a szecesszió alap-gondolata, amely szerint minden egyes fogyasztási cikkből műtárgyat kellett alkotni. Nem Thonet, hanem ennek versenytársa, a J. & J. Kohn volt ennek az eszmének a legfőbb képviselője, amely megpróbálta ötvözni az ipart és a művészetet.”⁵

JEGYZETEK

- 1 Jifi Uhlir: Entwicklung der Firma Jacob & Josef Kohn im 20. Vom Wiener Stuhl zum Architektenmöbel. In: Jifi Uhlir szerk. *Jacob & Josef Kohn, Thonet und Mundus. Bugholzmöbel vom Secessionismus bis zur Zwischenkriegsmode*. Böhlau, 2009, 121-134.
- 2 Christian Witt-Döhring: Furniture and Wooden Objects. In: Peter Noever szerk.: *Josef Hoffmann Designs*. Prestel, MAK, Wien, 1992, 23-74. oldal. / Eva B. Ottilinger: Möbelgeschichten. Ein Katalog. In: E.B. Ottilinger: *Wagner, Hoffmann, Loos und das Möbeldesign der Wiener Moderne. Künstler, Auftraggeber, Produzenten*. Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 2018, 15-108. oldal
- 3 Rainald Franz: „Chief Architect of the Show of Force of Austrian Ambitions of Art”. The 1908 Kunstschau in Vienna. In: Christoph Thun-Hohenstein et al.: *Josef Hoffmann 1870-1900. Progress Through Beauty. The Guide to his Oeuvre*. Basel, Birkhäuser; MAK, Wien, 2021, 179-184. oldal
- 4 Giovanni Renzi: *Il mobile moderno. Modern Furniture: Gebrüder Thonet Vienna, Jacob & Josef Kohn*. Silvana, Cinisello Balsamo-Milano, 2008, 17. oldal
- 5 Alexander von Vegesack: *Thonet Hajlítottra- és csövásas bútorok*. CSER Kiadó, Budapest, 2009, 69. oldal

CSERESNYÉSI ANNA